HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מערב עד בקר. בגרות כתיב יערוך אותו אהרן ובניו מערב עד בקר: **תן לה.** למנורה מדת שמן כדי שתהא דולקת כל הלילה ושיערו חכמים חצי לוג לכל נר ונר ויש בו כדי להדליק כל הלילה של תקופת טבת ואם יותיר בקלרה יותיר: **אין לך עבודה שכשירה.** כלומר אין לך עבודת יום כשירה אחר הדלקתן דדרים שכי אותו מערב ועד בקר ולא אחר מערב עד בקר: **דכתיב אותו.** כדפרישית ועל כרחך בעידן הדלקה תהא מיקטרא קטורת קאמר אבל שחרית בסדר משמעו של מקרא סדר העבודה בהיטיבו והדר יקטירנה: **רב פפא אמר לא קשיא.** סדר יומא אסדר יומא וכו' א] בהטבת שתי נרות הא דתנן קטרת ברישא דבנן והא דתנן נרות ברישא אבא שאול: **דמתניתין דהכא.** דפירקא קמא (יד.): **פיים.** דמתניתין דפייסות השנויה בפ' שני (דף כה.) דקתני קטרת לבסוף כאבא שאול: **אימא סיפא.** דסדר יומא קתני בפ' שלישי (דף לא:) הביאו לו את התמיד לכהן גדול ביום הכפורים: **קרוי.** חתכו. חתך בו הכשר שחיטה ברוב שנים ולא כולן לפי שצריך הוא עצמו למהר וליטול מזרק לקבל הדם שכל עבודת יום הכפורים אינה כשירה אלא בו: **להיטיב את הנרות.** ועל כרחך בשתים האחרונות קאמר דליכא למ"ד קטורת קודמת לחמש הנרות: **רישא וסיפא.** דסדר יומא רבנן וכו' בתמיה [דכל מסכת זו כמשנה אחת שעסוקה כולה בסדר כמות שהן הפסוקים סדורין והולכין]: **שנא ברישא וכו'.** [בתמיה] דאוקי אביי מתניתין דפ"ק בהטבת שתי נרות ודפרק שני בהטבת ה' נרות: **ואביי אמר לך.** האי דפ"ק דקתני כל שבעת הימים הוא זורק כו' לאו ביום הכפורים קאי ולא קפיד אסידרא אלא אורווי בעלמא [1] מיירי ומלמדנו שצריך כהן גדול להיות עסוק בעבודה כל שבעה כדי שיהא רגיל ומזומן בה ביום הכפורים וסדרא דיומא הדר תני לה לכך שנה בפרק שני הטבת חמש ובפ"ג שנה הטבת שתים: **לחטאת לה' על עולת התמיד.** מעשה חטאת על עולת התמיד והחטאת טעונה פיסוק מתנות שהרי דמה ניתן על ארבע קרנות אף עולת התמיד יש בה פיסוק מתנות לא שביטלו ממנו מעשה עולה שהרי עולה היא אלא שניתן נוהגין בה: **ארבע שהן ארבע.** על ארבע קרנות: **לא מצינו דמים שמכפרים.** כפרה אחת שלהן וחוזרין ומכפרין כפרה אחרת: **פיסוק מתנות בעלמא הוא.** הואיל ושתיהן בקרן אחת אין כאן הוכחת מעשה חטאת: **וניתיב אחת וכו'.** דס עולה ניתן למעה מחוט הסיקרא ודס החטאת למעלה וכיון דהך מתנה בתרייתא המפסקת משום מעשה חטאת עבידא תהוי למעלה כחטאת: **הזה ממנו כו'.** לקמן בפרק חמישי [דף נג:] כשהוא מזה מדם הפר כנגד עודי של כפורת וקא ס"ד אחת מאמצע עודיה למעלה ושבע מאמצעיתה ולמטה: ומשני **למגליף.** האי למטה ולמעלה דתני לא אאמצעית קאי אלא ראשונה נתן תחילה כלפי מעלה והשבע תתיה זו למטה מזו כמגליף: **כמגגדנא.** כשליח ב"ד המכה ברלועה זו למטה מזו שאינו מכה במקום אחד. ולשון מגליף לא נודע לי: **הזה על עטרו של מזבח הפנימי שבע פעמים.** כמו שנאמר [ויקרא ט:ז] והזה עליו מן הדם וגו': **אפנגיה** (ב). נגד אמצע גובה קירו: **עיטרא.** להריס פלגא דיומא. וכיון דשבע הזאות הזה המזה מי אפשר לגמס שלא יהא מהן לא למעלה ולא למטה: אגופיה

בעידן הטבה תהא מקטר קטורת. תימה לי אמאי לא קאמר בהיטיבו את הנרות היינו חמש נרות ואחר כך יקטיר דבקטורת מפסיק להו ויש לומר משום דדרשינן לקמן בפ"ג (דף לג:) בנקר בנקר בהיטיבו חלקיהו לשני בקרים פירוש חמש נרות לחודייהו ומפסיק והדר ב' נרות וא"כ בהיטיבו הנרות מיירי נמי בשתי נרות ועוד י"ל דשיעור דמשני עדיפא ליה דמייתי לאיה לדבריו דקאמר דאי לא תימא הכי: **אימא סיפא הביאו לו את התמיד קרצו כו'.** תימה לי אמאי פריך מהכיא דפ"ג (לקמן דף לא:) ליפרין מהכיא דפ"ב גופא דקתני (דף כה.) מי שוחט מי זורק והדר מי מדשן מזבח הפנימי והמנורה ואבא שאול סבירא ליה לקמן פרק אמר להם הממונה (דף לג.) גבי אבי מסדר מערכה ואליבא דאבא שאול דדישון מזבח הפנימי קודם להטבת חמש נרות והטבת חמש נרות קודם לדם התמיד [2] ויש לומר דילמא רב פפא פליג עליה דאבי וסבירא ליה אפילו לאבא שאול דם התמיד בריש והדר דישון מזבח הפנימי:

אורווי בעלמא דקא מורי וסידרא הדר מתני לה. אין להקשות כיון דלא תנא סידרא בתמיתין אם כן לדידיה לא צריכא לשיורא דלעיל (יד:) דמשני אורווי דמתניתין אמתניתין דתמיד דיש לומר דלעולם מאי דקתני במתניתין על הסדר שנה אותו וה"פ הא דלא תנא נמי הטבת ה' נרות משום דלא הויא בכהן גדול:

כמצליף. תימה במאי טעה רב הכי כמצליף לקמן בפרק הוציאו לו (דף נג:) לא היה מכוין לא למעלה ולא למטה אלא כמצליף ויש לומר שבא לתרץ דהאי כמצליף היינו כמנגדנא והכל במקום אחד וכמו שפירש בערוך כמנגדנא שמרים ידו ואינו מכה עד שיורד [1]:

מאי לאו אפלגיה דמזבח. ואם כן מצינו דמים שחציין למעלה דמתחילה נתן על הקרנות ואחר כך על חצי המזבח ורש"י לא פירש כן: ואחת

בעידן הטבה תהא מקטר קטורת דאי לא תימא הכי בין הערבים דכתיב [1] ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה הכי נמי דברישא מדליק נרות והדר מקטיר קטורת של בין הערבים וכי תימא הכי נמי [2] והתניא [3] מערב עד בקר [4] תן לה מדתה שתהא דולקת והולכת כל הלילה מערב ועד בקר דבר אחר מערב עד בקר אין לך עבודה שכשרה מערב עד בקר אלא זו בלבד אלא מאי קאמר רחמנא בעידן הדלקה תהא מקטר קטורת הכא נמי בעידן הטבה תהא מקטר קטורת ואבא שאול אמר לך שאני התם דכתיב אותו רב פפא אמר לא קשיא הא רבנן הא אבא שאול במאי אוקימתא למתניתין דהכא כרבנן פיים כאבא שאול אימא סיפא [3] הביאו לו את התמיד קרצו ומרק אחר שחיטה על ידו נכנס להקטיר את הקטורת ולהיטיב את הנרות אתאן לרבנן רישא וסיפא רבנן ומציעתא אבא שאול אמר לך רב פפא אין רישא וסיפא רבנן ומציעתא אבא שאול בשלמא אביי לא אמר כרב פפא רישא וסיפא רבנן ומציעתא אבא שאול לא מוקים לה אלא רב פפא מאי טעמא לא אמר כאביי אמר לך תנא ברישא הטבת שתי נרות והדר הטבת חמש נרות ואביי אמר לך אורווי בעלמא הוא דקא מורי וסדרא הא הדר תני ליה גופא בא לו לקרן מזרחית צפונית נותן מזרחית צפונית מערבית דרומית נותן מערבית דרומית ותני עלה ר"ש איש המצפה משנה בתמיד בא לו לקרן מזרחית צפונית נותן מזרחית צפונית מערבית דרומית נותן מערבה ואח"כ נותן דרומה מ"ט דר"ש איש המצפה אמר ר' יוחנן משום חד דבי ר' ינאי אמר קרא [3] ושעיר עזים אחד לחטאת לה' על עולת התמיד יעשה ונסכו עולה היא ואמר רחמנא עביד בה מעשה חטאת הא כיצד נותן אחת שהיא שתים כמעשה עולה שתים שהן שתים כמעשה חטאת וליתן שתים שהן ארבע כמעשה עולה וארבע שהן ארבע כמעשה חטאת לא מצינו דמים שמכפרין וחוזרין ומכפרין וכי מצינו דמים שחציין חטאת וחציין עולה אלא ע"כ הקישן הכתוב הכא נמי בעל כרחן הקישן הכתוב התם פיסוק מתנות בעלמא היא וניתיב אחת שהיא שתים למטה כמעשה עולה שתים שהן שתים למעלה כמעשה חטאת לא מצינו דמים שחציין למעלה וחציין למטה ולא והתנן [3] הזה ממנו אחת למעלה ושבע למטה [5] כמצליף מאי כמצליף מחוי רב יהודה כמנגדנא ולא [7] והתנן הזה ממנו על טהרו של מזבח שבע פעמים מאי לאו אפלגיה דמזבח כדאמרי [8] אינשי טהר טיהרא [6] הוא פלגא דיומא אמר רבה בר שילא לא אגופיה

כמצליף, הנה למעלה ולמטה. ושנינן הא' רבי יהודה בפ' הוציאו [לו] את הכף מאי כמצליף כמנגדנא, פי' כמכה שמעלה ידו ומורידה וכל הכאה במקום אחד היא. ופירשונה באתריה. איני והתנן בפרק הוציאו לו את הכף אחר שהזה למעלה בקרנות מזבח הזהב וחזר והזה על טהרו של מזבח ז' פעמים, מאי לאו בחציו של מזבח כמו שקורין בני אדם חציו של יום טיהרא, כך קורין חציו של מזבח טיהרו. הנה מדם אחד נותן למעלה בקרנות ולמטה בחציו. ושני לא שהרו גילוי הוא, כלומר מקום נקי שנראה ונתגלה זהבו והוא מקום שאין שם (טיבולי) [ניכולי] קטורת, כמו השמים הנקיים שאין בהן עבים נקראין טהורים כדכתיב. וכעצם השמים לטוהר.

ג) מלמד ל"ל דקשיא ליה לר"פ לומר דכולה רבנן דאפסקוהו בקטורת וכו'. לא מצאתו.

ד) מלמד ל"ל ומקשינן ומקאתם למעלה ומקאתם למטה לא מצאתו.

מסורת הש"ס

ה) פסחים נט. זבחים יא: מנחות פט., ב) לקמן לא: [מולין כט.], ג) לקמן נג: זבחים לח., ד) לקמן מז:, ה) [לקמן נט.], ו) ל"ל מורי, ז) וע' ת"י שתרגם מרבעיס יכנו מרבעין יגלוף,

תורה אור השלם

1. וּבְהַעֲלֹת אַהֲרֹן אֶת הַנֵּרֹת בֵּין הָעַרְבַּיִם יַקְטִירֶנָּה קְטֹרֶת תָּמִיד לִפְנֵי יְיָ לְדֹרֹתֵיכֶם: שמות ל ח
2. בְּאֹהֶל מוֹעֵד מִחוּץ לַפָּרֹכֶת אֲשֶׁר עַל הָעֵדֻת יַעֲרֹךְ אֹתוֹ אַהֲרֹן וּבָנָיו מֵעֶרֶב עַד בֹּקֶר לִפְנֵי יְיָ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: שמות כז כא
3. וּשְׂעִיר עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת לַיְיָ עַל עֹלַת הַתָּמִיד יֵעָשֶׂה וְנִסְכּוֹ: במדבר כח טו

גליון הש"ס

תוס' ד"ה **אימא סיפא** וי"ל דילמא ר"פ פליג. ק"ל לפ"ז למאי ל"ל לאביי ל"ל כר"פ ריש"א וסיפא רבנן ומציעתא כש"ס הא בפשוטו לאביי לשיטתו דמסדר מערכה דש"ס ממילא ליכא לשנויי דפיים כאבא שאול דהא בתוספתא משנה עצמה דזריקת דם קודם דישון מזבח הפנימי והמנורה ולא"ש אינו כן:

הגהות הב"ח

(א) גמ' דהוא פלגא: (ב) רש"י ד"ה אפלגיה דמזבח עגד:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] רש"י ד"ה רב פפא אמר ל"ק. סדר יומא אסדר יומא וכו'. נמתק תיבת וכו' וכ"כ ל"ל וכולהו:

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת

תוס' ישנים

אין לך עבודה מערב ועד בוקר אלא זו בלבד. שיוכלו לאמר אותה כל כך. ומנחמות פרק הרי אבנים ופדרים שבשירין כל הלילה ומשני ליה. ובתמיד נשחט [פסחים נט. ל] איכא מאן דאמר דלא איירי אלא בעבודת פנים כגון קטורת, אבל פסח מאוחר אחר גרות, ולדידיה איכא למימר הכי נמי באבנים ופדרים. תן לה מידתה. פי' בקונטרס שלעולם יתן מדי לוג שמן שכך שיערו חכמים, ואם יותיר יותיר. ובתוס' ריב"א כתב שבלילי תמוז היו עושין פתילות עבות ובלילי טבת ביטוניות. ומיהו לשון תן לה מידתה [משמע] שלכולם היו פתילות ביטוניות. וריב"א הביא ראיה דאמריגן בירושלמי [יומא פ"א ה"ב] רבי שמואל בר רב יצחק בעי, מעתה בתקופת טבת תלי לוג לכל נר ובתקופת תמוז תלי לוג לכל נר, ת"ר [אמנון] אין מן הדא לית שמע כלום כן ביבאי היה ממונה על הפקיע וממזג את הפתילות, וסבירא ליה להאי אמורא דעל הפקיע לאו היינו נגדא דלאמר לקמן בפ' שני [נב, ב]. נותן בחרחה צפונה. דעולה טעונה שתי מתנות שהן ארבע כדתניא בתוספתא מקומן [זבחים נג, ב] יכול זורק זריקה אחת מ"ל סביב, אי סביב יכול מקיפו (בחוט) [כחוט], מ"ל וחרקו הא כילא שתי מתנות שהן ד', ואיכא סביב בקרנות. **הזה ממנו אחת למעלה ושבע למטה.** ומיתה לה"ר אלתן מאי ס"ד הא דהדיא קתני לקמן בפרק הוציאו לו [נג, ב] והזה ממנו אחת למעלה ושבע למטה ולא היה מתכוין לזהות לא למעלה ולא למטה אלא במגלגלה. י"ל דס"ד דהכי קאמר לא למעלה ממש כמשהו של מעלה ולא למטה ממש. **כמנגדנא.** פי' בקונטרס כמלקה זה שאינו רואה להכות האדבעים במקום אחד. וקשה שאין זה מפורש בשום מקום בתלמוד. אבל לא מיקמי מאי אחת למעלה ושבע למטה כיון דזו למטה מזו. וי"ל שיש לחלק בין אחת (שמיס) [לשבע] שכאן מלגד גב ידו למעלה וכאן מלגד גב ידו למטה, כדאמרינן פ' הוציאו לו [נה, ב]. ורבינו הזקן ז"ל כמנגדנא שהרי אותו שלוקה מוטה על העמוד ומכין אותו שלש מלפניו ושני שלישים מאחוריו, ממנא שאלבעותיו למעלה כשמכה מלפניו ואלבעותיו למטה כשמכה מאחוריו, והכי נמי כשהזה מלמעלה אלבעותיו למעלה וגב ידו למטה וכשהזה למטה אלבעותיו למטה, ונולן היו נוגעות בקרקע ולא בכפורת כדאמרינן בפרק הוציאו לו [נג, ב]. וכן פירש בערוך [ע' נגד]. **מצליף.** פי' בערוך [ע' לצף] יודע כמכיה למעלה [מהליס עד, ה] כמלך דמצליף [בקינסא] [בקונסא]. הזה **על טהרו.** פי' בקונטרס על חציו, וא"כ אי אפשר שלא תהא אחת למעלה מחציו והאחרת למטה. ורבינו חננאל גרים אינו והא

עין משפט נר מצוה

סו א מיי' פ"ג מהלכות תמידין ומוספין הלכה יא:
סז ב מיי' פ"ד מהלכות עבודת יום"כ הל' ח:
סח ג ד מיי' פ"ג מהל' עבודת יום"כ הל' ה:

רבינו חננאל

רב פפא אמר לא קשיא ולא תימא בקטרת מפסיק להו, אלא כולי עלמא בדם התמיד מפסיק להו, ומתניתין דהכא רבנן, דתנן מקטיר ואחר כך מטיב, ופייס לאבא שאול דתני מטיב ואחר כך מקטיר. איני והתנן בפרק שאחר הפייס הביאו לו את התמיד קרצו ומירק אחר שחיטה על ידו ונכנס להקטיר את הקטרת ולהיטיב את הנירות אתאן לרבנן. אמר רב פפא אין רישא וסיפא [רבנן] ופייס לאבא שאול [1] וקשיא ליה לאפסוקינהו בקטרת, דאי ס"ד בקטרת מפסיק להו קתני בפרק הראשון מקטיר ומשלים הטבת שתי נרות ועדיין לא שנא הטבת ה' נירות שהן קודם לקטרת אבל בפרק שאחריו. אלא רישא וסיפא רבנן ומציעתא אבא שאול. **ואביי** אמר לך לעולם מתני' כולה רבנן ובקטרת מפסקי להו, והכא הוראה בלבד קתני שכהן גדול הוא מקריב [ומקטיר] והוא מטיב, וסדורם אחר כך שונה אותו, בפרק השני שנה מטיב ה' נירות ומקטיר, ובפרק השלישי שנה מקטיר ומשלים הטבת ב' נרות. **גופא** בא לו לקרן מזרחית צפונית נותן מזרחה צפונה כו'. **ותני ר'** שמעון איש המצפה משנה בתמיד מזרחית צפונית נותן מזרחה צפונה מערבית דרומית נותן מערבה ואחר כך נותן דרומה. מאי טעמ' דכתיב ושעיר עזים אחד לחטאת לה' על עולת התמיד יעשה, עשה מעשה חטאת בעולת התמיד קאמ' רחמנא, לפיכך צריך בה לעשות מעשה עולה ומעשה חטאת. **הא כיצד** נותן בחודו של קרן מזרחית צפונית אחת ונחשבת לו כשתים שכך מעשה ההזאה כל הזאה הנתנת בחודו של קרן כשתי ההזאות היא חשובה, ודין העולה שתים בחודם של קרנות ונחשבות ארבע, **וההטאת** דינה ארבעה מתנות על ארבע קרנות, לפיכך אחר כך נותן שתים שהן שתים, אחת מערבה ואחת דרומה כמעשה חטאת. ואע"ג שדם החטאת נזרק למעלה מחציו של מזבח דם העולה היה נזרק למטה מחציו של מזבח, כדתנן במדות פרק ג' וחוט של סיקרא חוגרו באמצע להבדיל בין דמים העליונים לדמים התחתונים. עולת התמיד כל דמיה למטה היו נזרקים. כי לא מצאנו דמי בהמה אחת חציים למטה וחציים למעלה. ואע"פ שהקיש הכתוב העולה לחטאת, נהי דהיקישה לחלק בהזאות, להבדלה עוד מקצתם למעלה ומקצתם למטה לא מצאנו. **ואקשינן** [2] **והתנן** היזה ממנו מדם הפר וכן מדם השעיר אחת למעלה ושבע למטה

---

[1] ל"ל ומקשינן ומקאתם למעלה ומקאתם למטה.

[2] מלמד ל"ל דקשיא ליה לר"פ לומר דכולה רבנן דאפסוקינהו בקטורת וכו'. לא מצאתו.